

αυτά φθάνουν για τρεις πυροβολαρχίες του στρατού, που είναι τσέτσινος και δεν έχει τουφέκι. Αν χρειασθούν κι άλλα, δίνουμε κι απ' την τσέπη μας. Η ψυχή μας δε βαστά σε τέτοιο εξευτελισμό, δεν βαστά την κατάρρα έλοκλήρου του έθνους που θα παρακολουθή κάθε βήμά μας στραβά. ...»

**

Ήθελα έτσι να σκέπτονταν οι βουλευταί μας και τότε πολλά καλά θα βλέπαμε. Διότι για να φθάσουν σαυτή την σκέψη πολύ σκουριά πρέπει να ρίξουν από πάνω τους. Δεν θέλω να μου πουν πως ζητώ παράλογα πράγματα, όπως δηλ. χρηματική θυσία. Εκείνοι που ξεδεύουν εικοσι και τριάντα και περισσότερες χιλιάδες για τις εκλογές, έχουν νομίζω και κάτι τι για το έθνος. Έπειτα δεν λογαριάζετε την μεγάλην ωφέλεια απ' τον έξω Έλληνισμό, όταν δὴ μία τέτοια πράξη των πατέρων του έθνους; Πόσοι τώρα έχουν το χέρι τους στην τσέπη και φοβούνται να το βγάλουν γιατί λένε—και δεν τους άδικω—δτι δεν έχουν εμπιστοσύνη να δώσουν;

Αυτά, φίλε Νουμά, είχα να σε γράψω και να ελαφρώσω το βάρος που πατεί στην καρδιά μου. Γιατί όταν έμαθα πως θα συγκληθή και πάλι Σύνοδος έσχημάτισα την πεποίθηση ότι οι βουλευταί γύραν νέον τρόπο, πιδ τεχνικό, να γυμνώνουν το κράτος και εἴθε ο Θεός να με βγάλει άπατημένο...

Πάλη, Ἀπρίλης του 1904.

ΕΝΑΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ
Φίλος του «Νουμά»

ΑΝΕΜΟΤΡΑΓΟΥΔΑ

Κι' αν μου σφίγγει ο πόνος την καρδιά κι' η λύπη άχόρταγα μου κρυφοτρώει τα στήθια κι' αν άγρυπνος με κλάψες κι' άναστενάγματα περνά πάντα της βραδιάς το μάκρμα, κι' αν σκάνω, κι' αν ζω πνιμένος στην άπολπιδιά και στο βαθύ σκοτάδι, κι' αν... ξεψυχώ... σύ, που το ξέρεις;

Εγώ, εγώ πεθαίνω, εγώ σβύνω και λυώνω μέρα τη μέρα.

Το φως του ήλιου το λαμπερό με θαμπώνει και το φέδω' του θλιμμένου φεγγαριού η άχνάδα μ' αλαφρώνει και το βαθύ πολύ βαθύ σκοτάδι μ' άνασταίνει. Σαν το σύννεφο σκεπάζει, πυκνός και πλατύ, τον ξάστερο ουρανό και σκοτεινιάζει η γής, τα πουλάκια φτερουγίζουν φοβισμένα στις φωλιές, τους και χλωμαίνει ο κάμπιος γύρα' στη μπόρα όλα δειλιάζουν και πιά να κρυφτούνε, μα εγώ στέκουμαι να βραχώ' μ' άρέσει να τρώγω τις μπόρες και τις φουρτούνες, έτσι άπροσδάτεφτα στην έρημιά. Στην άνοιασά' αήτη βρισκω τη χαρά μου κ' αίστάνουμαι τη μεγαλύτερη ευτυχία.

Το καρδάκι με μπουνατό' άρμενίζει κοντά στο χαλικοστρωμένο άκρογιάλι' λέν πως είναι εἴν' όμορφο να κοιτῆς τα μικρά κυματάκια που σπᾶνε στις μπάντες του γλυκά κι' απαλά, και πως είναι μεθυστικό νανούρισμα να ξαπλώνεσαι κάτ' απ' τη μαίστρα και το δροσερό άγεράκι της στεριάς να σ' άνεμίζει τα μαλλιά σου χαδεφτά, χαδεφτά.

Εγώ θέλω νύμει κουκουλομένος μέσ' την καμπίνα και να κοιμούμαι.

Εκεί χάμω στα πόδια σου κατι σπαράζει, ξεψυχά—γυρίζεις τα μάτια σου και φέδγεις, βάνεις στο νου σου χαρές και γέλια, μὴν τύχη και λυπηθῆς.

Κακόμοιρο κορμί! Θαποθάνης και σύ μια μέρα έτσι άξαφνα θα σε σκεπάζει η αἰώνια μαβρίλα που δε σβύνει ποτέ, η μαβρίλα η άπεραγτη που μέσα της, χωρίς να φανῆ, σκροπᾶ και διαλύεται κι' η φωτεινότερη λάμψη.

Συλλοίδου το! Το σκοτάδι, που τόσο φοβάσαι

τόσο και φοβείς, θα σ' άγκαλιάσει απ' τη μέρα καινη και θα ξάψει μέσα σ' αἴθε άφανισμένη κ' άγνωριστη. Σε λυπιούμαι που θα χαθῆς άδικώς στο μεγάλο σύννεφο που πάντα σε φοβίζει.

Γιατί να μὴ πλανᾷς ποτέ το λογισμό σου ως εκεί;

Γιατί να κλωσῆς και να σπαράχνης με το χρυσό σου πιδαράκι την Ἀλήθεια; Θες πάντα να ζῆς έτσι, άνοιαστα κι' άσυλλογιστα; .. σε θάβει; σε φοβίζει; .. σῶχάσε... μὴ... μὴ χλωμαίνεις...

Μά πρέπει να φύγεις γρήγορα απ' τον κόσμο, το θέλω σαν όχτρος—ποιός φίλος ζητά το θάνατο; κι' όμως είμαι φίλος, φίλος που ζω στον άέρα ψηλά και δε μιλά ποτέ με το κορμί μου. Τ' άφησα' είναι τώρα κάμποσος καιρός το ξέρεις δά! πάντα μπόδιο μου ἦτανε στις ιδέες μου και στα όνειρά μου.

Θέλω λοιπό να ποθάνης σύντομα... σε φαντάζομαι ένα δροσολουμένο ξανθό άγεράκι που θα σε χαίρουμαι στην έρημιά μονάχος. Ὁχ! Ὁλπίδα μου! ο Θεός μου θα σε στείλῃ κοντά μου μια μέρα να με δροσίσης που καίγουμε και τότε θα σ' έχω δική μου.

Ναι θα καίγουμε και σύ, Δροσούλα μου, θάρρης να με δροσίσης που θάσαι άέρηνη και δροσερή όπως πάντα σ' άντιρέδουμαι.

ΜΑΡΚΟΣ ΓΕΡΑΝΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤ' ΑΠ' ΤΗΝ ΚΟΥΤΑΛΗ

ΣΤΑ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΤΟΥΣ ΕΡΕΥΝΑ

ΓΡΑΜΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ *

«Ο τρόπος αυτός—μᾶς λέγει—εάν δεν μᾶς δίδει το όριστικόν πρότυπον της έθνικής μας γλώσσης φανεράναι όμως την φυσικήν μέθοδον κατὰ την οποίαν τείνει να διαμορφωθῇ αὐτομάτως (!!!) η γλώσσα εις ενιαίον όργανον όλων των ειδών του λόγου και του αισθητικού και του έπιστημονικού.»

Εδῶ άρχίζει να κυκλοφορεῖ έντός του έρεθνητικού όψαρκίου το ύγρον πυρ της έμπνεύσεως και σε λίγο μ' όλο το αὐθόρμητον χυμίζει προς το άγκίστριον. «Δέν εἴμπορῶ όμως ν' άποκρύψω δτι δια την αἰσθησιν μου το τεμάχιον αὐτό που άντέγραψα παραπάνω, όπως όλη η άριστοτεχνική μετάφρασις του «Ἀμλέτου» από τον Πολυδᾶν, είναι από τα ζωντανότερα, άρμονικώτερα και φυσικώτερα πρότυπα της γλώσσης αὐτῆς, η οποία τείνει να κατασταθῇ η ενιαία γλώσσα του έθνους, επί της οποίας θα συναντηθῇ μίαν ήμέραν όριστικῶς ο γραπτὸς λόγος του καλλιτέχνου, του σοφοῦ και του έπιστήμονος. Π. Ν.»

Το τεμάχιον αὐτό το όρεχτικό και μωσκομυρωδάτο που έκανε τον ψαρά να κρεμαστῇ όριστικῶς από τ' άγγίστρι του, να το:

«Νά είναι τίς η να μὴν είναι, ἰδού το ζήτημα

Ἄν θέλῃ ευγένεια της ψυχῆς όλα να στέργγει

Τὰ πικρὰ βέλη που άκοντίζει τύχη άχρεία

Ἡ σ' ένα πάλαιος κακῶν άρματομένος

Ἄντίστασιν να κάμης και να παύσης ὅλα.

Θάνατος—ύπνος—τίποτε άλλο και αν εἴπομε

Πῶς μ' έναν ύπνον παύει ο πόνος της καρδίας

Και οι τόσοι κτύποι, της σαρκὸς άρχαία κλήρα,

Θά ἦτον τέλος αξιο των θερμῶν ευχῶν μας.

Ἀμλέτος Πράξις Γ'. Σκηνή Α'.

(*) Συνέχεια από τα φύλλα 92, 93 και 94.

Φαντάζεσαι άνθρωπο στη στάση του Χάμιτ' υποχρεωμένο να ξέρι απόξω την Ἀττική Γραμματική για να μπορεί να κλίνει το τίς; τίνος; τίνι; τίνες; τίνων; τίσι; τίνας;—τίς; τινός; τινί; τινά; τινίς; τινῶν; τίσι; τίνας; Κ' άφτά όλα γιατί; για να μὴν πεί «Ἡ ν ά ν κ ι κ α ν ε ι ς η ν ά μ η ν εἶ ν α ι η ν ά μ ι λ εῖ κ α ν ε ι ς σ ά ν ά ν θ ρ ω π ο ς η ν ά β ο υ β α ἰ ν ε τ α ἰ ν ά τ ο ζ ή τ η μ α.»

Σου χαρίζω τ' άλλα πολύτιμα πετραδάκια της ένδοξης κλήρας που μᾶς ξεκληρίζει έλινά άπομεινάρια.

Ἀπ' όλην τέλος τούτη την τρομαχτική βολιδόσκόπησιν του Πόντου του Ἰκαρίσιου το πετροβόλημα της θάλασσας και το τραβοκόπι του γρύπου, τί ξεκαθάρισε; Μία λχπίνκ!

Καιρός πῆγᾶ να ξεκουραστῇ ο ψαράς μονολογώντας στην έλευθερία του μικτή.

Ἐσπούδασ' ἔχ! ψυχολογίαν

Ἰατρικήν και καλαισθητικήν

Κ' άλλοι μου και όνειροκριτικήν

Με έφασιν καρτερικήν

Κ' ἰδού εγώ φτωχός, μωρός

Ὅσο και πρότερα σοφός.

Ὅλο εκείνο το διπλοτριπλοροδόσταμ της όνειροψυχολογίας και φυσιοκαλαισθησίας καταστάλαξε στο πόση έμπνευση κ' αὐθόρμητον θα δείξουν οι συγγραφεί: στην έλευθερομιξία τους και πόσο γούστο κ' άντοχή το κοινό κατεβάζοντας τα μαγειρέματά τους.

Για έργο που της τωρινῆς γενεᾶς οι διαλεχτοί πρέπει με νου καθαρά συνειδητό, με λογισμό άδολογ' άνοιξουν δρόμο, με καρδιά θερμή να οδηγῆσουν τις νέες γενεές, για τέτοιο έργο μᾶς προσφέρει ο καλαισθητος και κριτικός έρεθνητης οδηγός το αὐθόρμητον κ' αἰ τ ἡ ν ε ἴ μ π ε υ σ ι ν τ ῆ ς ε ἴ λ ε υ θ ε ρ ο μ ι ξ ί α ς. Στα παιδιά μας για να τα φωτίσει και να τα ένθουσιάζει ολόψυχα σ' αἴφῃ την έσωτερική του έθνους αναμόρφωση—το αὐτό ματ ο ν με το όποιοι όλα θα γίνουν μονάχα τους.

Καμαρωμένη έπιστήμη Κ' άψηλή Φιλοσοφία!

Πῶς κᾶθ' ἑλπίδα δεν τη χάνει ο νους

Που είναι σε κόφιλα λόγια κολλημένος

Σκάβει με χέρι άχόρταγο για θησαυρούς

Κ' αν βρεῖ σκουλικία εἴν' εύχαριστημένος

Νά τι έπαθες κ' εἰς! Πολύ δε διαφέρουν, μη νομίζεις, οι έλευθερομικτικές καλαισθησίες απ' τα σκουλικάντερα που μετα τη βροχή βρίζεις στο χῶμα έφολλα κ' άπάν' άπάνω.

Για θησαυρούς μᾶς εἰτόμας' ο έρεθνητης' θησαυρούς έπιστήμης και καλαισθησίας. Ψυχρῶς την φύσιν και φιλοσοφίαν των φαινομένων μᾶς φοβέρισ' δτι θα εξετάσει. Ἀλλά στη φύση τι σημασία του φαίνονταν νάχει τ' ώραίο, δε μᾶς το εἶπε' έτσι θα καταλαβαίναμε όχι τέτοια την φιλοσοφία των φαινομένων' άφτά φιλοσοφία δεν έχουν. Ἄν έχει, θάχει ο νους που τα θωρεῖ.

Τί; μη νόμισες κ' εἰς πῶς τ' ώραίο στη φύση τη ζωντανή έγινε για να μᾶς έμπνέει καλαισθητικές γνωμολογίες; Κακή έπιστήμη και ψυχρή φιλοσοφία! Δέν εἴν' ο άνθρωπος της πλάσης το κέντρο! Τη ζωή με καρδιά θερμή, μ' άγάπη να την κοιτάζεις! Ἄλλιῶς τὰ ώραία δε θα τα νιώσεις. Στη φύση που ζεῖ τ' ώραίο με τη ζωή την ἰδια είναι σφιχτοδεμένο, μ' εκείνης τις θεμελιακές ανάγκες, τη διατήρηση, τη νέωση, την αἰωνίωση του είδους.

Τὸ όντο εἴτε μηχανικά κ' άσυναίσθητα, εἴτε από ένστικτο, η στους άνωτερους όργανισμούς και με συναίσθηση ζητά να διακριθῇ απ' τα όμια του, ζητά να το ξεχωρίσουν, να το προσέξουν, να τ' άγαπήσουν, κ' έτσι ζητώντας να περάσει στην άθανασία, άθανατίζει το είδος του. Με της ζωῆς την ύπαρξη σφιχτά δεμένη, ζωῆς κ' άθανασίας τεχνίτρα είναι

τό λοιπόν ή όμορφιά κ' ή αγάπη που πάει μαζί.

Έτσι και για τη γλώσσα, πρώτ' απ' όλα την πρώτη και σπουδαιότερή της λειτουργία θα προσέξουμε, τη μόρφωση των νέων γενεών που θα διατηρούν, θα νεώνουν, θα διακονίζουν τη φυλή.

Η έμορφιά, τ' ωραίο, δέ θα φανερωθεί στα μέτρα μας μ' όλη του τη λάμψη, αν τό πνεύμα που ζει μέσ της φυλής τ'α σπλάχνα, δέν τό λύσκει απ' της παράδοσης τ'α δεσμά. Αίφτερ' ή νέα ζωή θα δείξει τή δύναμή της και την έμορφιά. Όπως στη ζωντανή φύση έτσι κ' εδώ στη γλώσσα, σ' έτοτο της ζωής όλων μας τό ζωντανό φως, τις πρώτες και θεμελιώδεις ανάγκες της φυλής θα ιδούμε. Τό χρήσιμο πρώτ' απ' όλα! Τούτου συνεργάτες, Όμορφιά κ' Αγάπη, φέρουν την προόδο.

Νέαν τροπήν ήθελε ό έρευνήτης νά δώσει στο ζήτημα και έψαχε τις θάλασσες μ' αγκίστρια και δολώματα! Κρίμα στον κόπο του! Έκείνο που του χρειάζονταν τό τότε ήταν χάρισμα μέ την πόστη. Δέν είχε παρά νά προσέξει κομμάτι για νά τό ιδεί.

Τόν Πάλλη, μέ τό επιστημονικό κανονικό του ό έρευνήτης, τόν βλέπει φακίρη ικανοποιημένο μέ τό φακισμό του. Όμως ό φακίρης άφτός τούκανε τό πλουσιώτερο δώρο. Ό Πάλλης του λέγει ότι γράφει όπως γράφει από λόγους πραχτικούς, αίσθητικούς και πατριωτικούς. Ό ψυχρός επιστημονικός και κριτικός έρευνήτης συγγίζει ότι σέ ζητήματα λεπτής καλαισθησίας τολμούν ν' άναγκάσουν τέτοιους πρόστυχους λόγους και για τιμωρία του φακίρη γράφει τό πατριωτικούς μέ πλαγιαστά γράμματα, και τού βάζει κ' ένα θαυμαστικό.

Τά ίδια μ' άλλα λόγια λέγει στον έρευνήτη κ' ό Έφταλιώτης, ή έξαιρετική άφτη ή φυσιογνωμία είς τ'α νεοελληνικά γράμματα, ... ό φνατικός άφτός που δέ βλέπει άλλο παρά τήν αίρεσιν του. Και τ'α δυό ό έρευνήτης τ'α λέγει: διάλεξε όπιο θέλεις.

Τά ίδια φωνάζει χρόνια τώρα ό Ψυχάρης ό φνατικός άφτός μέ τόν περιωρισμένο και σχολαστικόν τρόπον που άντιλαμβάνεται τό ζήτημα. «Γλώσσα και πατριδία, χρόνια τώρα λέγει, είναι τό ίδιο. Νά πολεμή κανείς για τήν πατριδία του ή για τήν έθνική τή γλώσσα ένας είναι ό άγωννας. Πάντα άμύνεται πέρι πάτρης.

Όλοι έτούτ' οι αίρετικοί, στενοκέφαλοι: και φακίριδες πάσχουν κατά τήν όνειροκριτικήν ψυχοφυσιολογίαν δαλτονισμόν.

Και όμως τό πρόβλημα έτσι ένα κ' άλάκερο όπως είναι για έν άλάκερο έθνος, δέν επιδέχεται παρά μία λύση αληθινή κ' άφτη, μία για όλους, βρίσκειται μέ τή μία εκείνη λέξη που μέσα της βρίσκεται και ύπάρχομ' όλοι μας. Όποιος δέν τό βλέπει έτσι τό ζήτημα πάσχει: όχι από δαλτονισμόν—πάσχει από τύφλα.

Όμως οι νέοι καιρός πιά ν' άνοίξουν τ'α μάτια.

Αν έννοούν νά περνούν τόν καιρό τους μέ ψαλμουδιές και λιτανίες και μετάνιες μπρός στα είκονίσματα των πανσέπτων και τρισευδών προπρογόνων, αν έννοούν νά τρέφουν τ'α παιδιά τους μέ άδρά και άκαταμάχητα, σάν και τούτα:

«Ότι: οι Έλβετοι είναι τρίγλωσσοι.»

«Ότι: οι πρόγονοι μας ήταν δίγλωσσοι ώστε τί πειράζει νά είμαστε κ' έμείς.»

«Ότι: έμεις όμως δέν είμαστε δίγλωσσοι, διότι καθαρύουσα και δημοτική είναι διάλεκτοι της μιας και μόνης Έλληνικής γλώσσας.»

«Ότι: οι Τσάκωνες που μιλούν διάλεκτον πάμ-

πολυ διαφέρουσιν της συνήθους ελληνικής γλώσσας είναι: οι προοδευτικώτατοι των Έλλήνων.»

«Ότι: οι Άλθανόφωνοι, Τουρκόφωνοι, Βουλγαρόφωνοι και Βλαχόφωνοι Έλληνες ού μόνον εύδοκίμοσαν εις π'αν είδος εργασίας αλλά και άκρον φιλοπάτριδες είναι; (Ήταν, μέ δέ σημαίνει.)»

«Ότι: ό Λούθηρος έγραφεν εις καθαρύουσιν κ' ό Κρουμπάχερ δέ ξέρει τί του γίνεται.»

Αν λοιπόν οι νέοι έννοούν νά στέλνουν άκόμη τ'α παιδιά τους στο χατζηλίκι που προσκυνούν ψωριάρικα σοφίσματα και σκιάζονται από σκιάχτρα που νέοι Σκιαδες κουρταλίζουν σέ Σκότος και Σκιά θανάτου για νά τ'α δείξουν ζωντανά—τότες μέ τήν έλθουσα ούτε γιώτα άς μήν ζητούν ν' αλλάζουν στήν τωρινή μας άρμονία, έξ έναντίας νά τήν πλουτίσουν εισάγοντας στα σχολιά μας τή Βουλγαρικήν, Βλαχικήν, Τσάκωνικήν, και όπιαν άλλην διάλεκτον της μιας και μόνης Έλληνικής γλώσσας: θα μας κάμει κάτι π'γιά ζωντανούς και προοδευτικούς.

Αν όμως συλλογιστούν τι σκοπό έχει τό έθνικό σχολίο—ότι: εκεί τό παιδί πρέπει στο λιγότερο καιρό μέ τό λιγότερο κόπο και μέ τό μεγαλύτερο άποτέλεσμα νά περάσει απ' τήν άγραμματοσύνη στα γράμματα—τότες φως φανερά θα καταλάβουν ότι: τ' άργανο τό γλωσσικό που μέσ επιδέλλ' ή έξουσία στο σχολίο, στο γυμνάσιο, στο Πανεπιστήμιο, στο νόμο, στην άρχή, στη διοίκηση, έμποδίζει άφτη τήν πρώτη και σπουδαιότερη απ' όλες του έθνικού όργανισμού τις λειτουργίες, τήν παιδαγωγική, τήν έθνομорφωτική. Και λοιπόν τ' άργανο άφτό καταντά τό π'γιά βλαβερό έθνικό καθήρυμα.

Οι νέοι άς καταλάβουν ότι καιρός π'γιά ν' άφίσουν τούς προγόνους στην ήσυχία τους: καιρός νά έτοιμάζουν τό μέλλον των παιδιών τους.

Όσο π'γιά παλιά ή παράδοση τόσο καιρός της π'γιά Όσο τελιότερη φαίνεται, τόσο π'γιά τελιωτικά πρέπει νά καταλυθεί. Τέλιος είναι μον' ό θάνατος. Εκείνος δέν έχει άνάγκη από τίποτις. Η ζωή έχει άνάγκη απ' όλα. Κ' όποιος έχει μέσα του ζωή, νιώθει κ' όρεξη νά δημιουργήσει νέα.

Η παράδοση λοιπόν νά καταλυθεί Μίσον όρο δέν έχει. Μίσον φθοράς και άφθαρσίας δέ θα ψυχομαχούμε. Η παλιά ψυχή θα έβγει. Όρα της καλή και μία ώρα προτίτερα. Η άρχαία γραμματική νά καταργηθεί. Τί χρειάζεται ή πνοή της νέκρας νά μας παγώνει τή ζωή; Τί χρειάζεται ή έλευθερά μικτή; Για νά έξακολουθούμε άκόμα νά δουλέδουμε τή ψευτιά;

Ό γραπτός λόγος θα μορφωθεί, μέσ λέν, απ' τόν προφορικό. Απ' τόν προφορικό εκείνων που μαθαίνουν τή γραμματική τήν σχολίων μας, άφτην ίσια ίσια που πρέπει νά καταργηθεί;

Πιά επιστήμη τ'α λέει τούτα: Η ψυχολογία των όνειρων ή ή ύδρυλική των άπαραβιάστων ρευμάτων; Τ'α αυτόματα για ή έξέλιξη;

Πιά έξέλιξη; Μήπως έχουμε καμιά γεωλογική περίοδο κ' ό τόπος μας άνάγκη νά κρυώσει μερικούς βαθμούς για νά σταθούν άπάνω του άνθρωποι μέ νού; Η μήπως είμαστε ιχθυόσκαυροι κ' άνάγκη νά περάσουν άκόμη αιώνες μέ τή χιλιάδα για ν' άνθρωπίσουμε;

Μήπως τάχα ό νούς δέν άναγκάζεται και στη φυσική έξέλιξη; Για ίδες τί κατ'άφερ' ό άνθρωπος στα λαχανικά, στις πατάτες στα λουλούδια, στους καρπούς, στα ζώα;

Κ' έπειτα εδώ στο δικό μας πρόβλημα έχουμε κοινωνική έξέλιξη. Έτούτη μπορεί νά κάμει σέ χιλιά χρόνια ένα πάτημα, μπορεί όμως και σ' ένα νά κάμει χιλιά.

Οι νέοι άς δείξουν πώς ξέρουν νά πηγαίνουν

μπρός και νά παστρέβουν τό δρόμο τους απ' τ'α έμποδια. Α δέν πάψουν τ'α παιδιά νά μαθαίνουν τή γραμματική της νέκρας, δέ θα ζωντανέψ' ό νούς των, και δίχως νού ζωντανό τίποτις δέ θα κάνουμε άλλο παρά νά κατρακυλούμε σάν αυτόματα εις τήν εύρείαν κοίτην των άπαραβιάστων νόμων της άσχεψίας, άναίσθησίας, κ' άνεμελίας. Κ' οι τριγυρινοί λαοί περπατούν κατά κεί που θέλουν, κ' όχι σάν αυτόματα.

Όχι—δέ μας χρειάζονται γλωσσολογίες κ' άκόμη λιγότερο καλαισθησίες. Μας χρειάζονται νέοι που νά καταλάβουν ότι: τ'α παιδιά μένουν άγράμματα μέ τ'α γράμματα τ'α δασκαλικά κ' άμόρφωτα μέ τις σοφίες τις Πανεπιστημιακές. Μας χρειάζονται νέοι που νά καταλάβουν ότι: δίχως τή γλώσσα του λαού, μόρφωση του λαού δέ γίνεται.

Μπορεί νά συζητήσει κανείς, αν χρειάζονται γράμματα στο λαό ή όχι. Ίσως μπορεί και ν' άποδείξει ότι είναι περιττά. Μία όμως που τού τ'α δίνουμε πρέπει νά ναι, τ'α γράμματα γράμματα, και τ'α σχολιά σχολιά.

Μας χρειάζονται νέοι που νά καταλάβουν πώς όσο μεγάλη και δοξασμένη και σεβαστή κ' αν είταν ή παράδοση κ' όσο μεγάλη και τρανά κ' αν τυχόν είταν τ'α καλά που θα μας είχε κάμει—άμα δέν είναι π'γιά κατάλληλη κ' άρκετή για τή μόρφωση του παιδιού για τήν έφκολη κ' άδιάκοπη, δηλαδή καλότερη της φυλής, ή παράδοση, κ' άλλος κανένας λόγος δέν ύπάρχει, όμως γι' άφτόν τόν ένα θα πρέπει νά πείσει.

Μας χρειάζονται λοιπόν νέοι νά νιώσουν και μέ στήθος νά κηρύξουν τήν αλήθεια. Είναι νά λυπάται κανείς τό λαό που δέ ξέρε τί έλευνά πολιτεύεται και τί κακορίζικα εκπαιδίζει τ'α παιδιά του. Είναι όμως νά σιχαίνεται τόν τύπο που λέγει: Τό δημόσιο είναι ό κριτής: άφτά θέλει, άφτά τού δίνουμε—τόν τύπο που στραβώνει κ' έξαχειώνει τό λαό μέ τήν κολακία, μέ τήν άχακτηρισία του.

Χρειάζονται λοιπόν νέοι μέ χέρια που τ'α γαργαλίζ' ή όρεξη νά γκρεμίσουν τ'α χάρβαλα και νά σαρώσουν τή σκπίλα όπου κ' αν είναι θρονιασμένη. Τό ιδανικό μονάχα δέ φτάνει. Η άνάσταση μόνη κάνει έκστατικούς. Η επανάσταση μόνη καταστραφές. Η αληθινή άνάσταση έτοιμάζεται μέ άγώνα καθημερινό. Ανάγκη από νέους πρόθυμους νά κάμουν κάτι, ό καθένας κατά τή δύναμη του, έτοιμους ν' άγωνιστούν γιατί ό άγωνας μέ τήν ψευτιά θάναί μακρής κ' ή πάλη για τό δικίο πρέπει νάν' άκούραστη, γιατί ή δουλιά πολλή και τ'α χέρια τ'α καλά πάντα λειψά. Καιρός νά νοιώσουν οι νέοι πώς για νά εύτυχήσει ένα έθνος μέσα του, ή έλευθερία είναι τό πρώτο βήμα, αλλά μόνο τό πρώτο ..

Εμπρός λοιπόν, και γλήγορά! Γοργάδα ταιριάζει στους νέους. Όσο π'γιά δυνατό τό καταπιασούν τό έργο άφτό, όσο π'γιά γλήγορα τό φέρουν πέρα, τόσο λαμπρότερ' ή δόξα ή δική τους, τόσο μεγαλύτερ' ή τιμή στο έθνος. Η άξία των άτόμων σ' ένα έθνος μετριέται μέ τ'α όσα προσπαθεί γι' άφτό ή άξία μιας φυλής μέ τις έξοχες άτομικότητες που βγάζει.

Εξω λοιπόν οι γλωσσολογικές σοφιστίες, οι καλιλογικές άκριτολογίες κ' οι καλαισθητικές σάχλες και λιγώματα. Νούς νέος, πνοή, δυνατό, αγάπη θερμή στην αλήθεια, σέ κοινό καλό, νά τί χρειάζεται. Νά ή πίστη που μετακινεί τ'α βουνά. Νά ή δύναμη ή θείκη που θα κάνει τούς νέους ικανούς για διαθήκη νέα. Δε αθήκη ν' ού γράμμα τ'ος άλλ' ά πνεύμα τ'ος—Τό γάρ γράμμα άποκτείνει, τό δέ πνεύμα ζωοποιεί.

ΣΟΝΕΤΤΑ

Οι νέοι δες άφίσουν πλιά τις πλάκες τις λίθινες
κ' άς άγαπήσουν τις πλάκες τις σάρκινες, τις καρδιές
των παιδιών των, τὸ πνεύμα ποὺ θὰ μᾶς νιώσει
«Μεταμορφούμεθα γάρ ἀπὸ πνεύμα-
ματος».

Οι νέοι δες εἶναι περήφανοι: ὅτι ἔχουν τέτιο με-
γάλο ἔργο νὰ ἐκπορεύωσιν. «Εἰ γὰρ ἡ διακονία τοῦ
θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγε-
νήθη ἐν δόξῃ ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς οὐλοὺς
Ἰερὰν εἰς τὸ πρόσωπον Μωσέως, διὰ τὴν δόξαν
τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, πῶς οὐχὶ
μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ Πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ;»

Ἄφτά, ἀξιότιμο κύριε, μονολογώντας ὁ φίλος
μου, πῆρε τέλος ἡ συνομιλία μας. Καὶ τώρα δὲ μᾶς
λέτε παρακαλῶ, γιατί τάχ' ἀρνήθηκατε νὰ μᾶς
δημοσιεύετε; Μήπως σὰ χωριανοὶ ποὺ εἰμαστε δὲ
βαστάξαμε τις ἐθιμοτυπίες, ἢ μήπως σὰς πείραξε
ὅτι ἐσεῖς τὸ θεωροῦσατε τὸ ζήτημα λυμένο κ' ἐμεῖς
εἰρήναμε νὰ σὰς δείξουμε ὅτι τὸ ἀφίσατε τόσο μπερ-
δεμένο, ὅσο σὰς φαίνονταν ἐσὰς καὶ πρὶν τὸ κατα-
πιστεῖτε; Μὰ ἐτοῦτο εἶναι ἀπλούστατα μιὰ δια-
φώτιση γιὰ τὴ μέθοδόν σας, κ' ἐσεῖς τὸ πῆρατε ὡς
φαίνεται, προσβολὴ στὸ ὑποκείμενο σας.

Τὸ ζήτημα ὅπως τὸ καταπιστεύατε, τῶν ἀδυ-
νάτων νὰ τὸ λύσετε. Ἄφτὸ ἐζητήσαμε καὶ δὲν
ἔπρεπε νὰ σὰς κακοφανεῖ.

Ἐμᾶς βλέπετε τὸ φέρισμό σας δὲ μᾶς πρόσβαλε.
Μόνο ποὺ τὸ βρήκαμε κάπως ἀνελεύθερον ἀπὸ ἀνθρω-
πον ποὺ ἀγαπᾷ τὴν ἐλευθερίαν καὶ μικτὴν
μάλιστα. Τὶ πείραξε νὰ ἀναμιχθῶμεν κ' ἐμεῖς λιγάκι;
ἀφοῦ μάλιστα ἐκ ηὐξήσατε ὅτι δὲν διεκδι-
κεῖτε ἀποκλειστικότητά εἰς τὴν
ὀριστικὴν λύσιν... ὡς τόσο τὴν παραμικρὴ
κάκια δὲ θὰ σὰς βαστάζουμε κ' ἡ συνδρομὴ μας συν-
δρομὴ

Ταπεινότεροι
ΣΤΡΑΤΗΣ ΚΑΙ ΦΩΤΗΣ
Κουταλιανοὶ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

—Φ.δουμάι, Κώστα, πῶς καὶ ἔχεις, ἔχασες τὴ λε-
βεντιά σου...

—Ἐγώ; Ποτές δὲν εἶμουν καλύτερα... δυνατός σὰν
τάβρος. Πῶς σοῦ φάνηκε;

—Γιατὶ σὰν πρωτοπνευματικὸς με κρατοῦσε τρεῖς
Ἵρες στὰ γόνατά σου, καὶ τώρα δὲ μπορεῖς νὰ κρατήσης
τὸ μωρὸ μιὰ στιγμὴ.

Ὁ μακαρίτης Μοσχάκης εἶχε μεγάλη εὐγλωττία μιὰ
μέρα. Ἐργοῦσε τὴν παραβολὴ τοῦ ἄσπλου, κ' ὅταν ἦρθε
στὸ μόνον τὸ σιτευτό, ἔκραξε μ' ἀκράτητο ἐνθουσιασμό:
«Ναί, ἀδελφοί, ἦν ἔτοιμος ὁ πατὴρ νὰ θύσῃ τὸν μό-
νον τὸν σιτευτόν, ἤγουν οὐχὶ μόνον σιτευτόν ἀνθρώπου,
οὐχὶ σιτευτόν οἰονδήποτε, ἀλλ' ἐκείνον τὸν μόνον, ἀλλὰ
τὸ προσφιλὲς ἐκείνο μόνον τὸ ἐν τῷ οἴκῳ διαιτώμε-
νον ἐπὶ ἐτὴ καὶ ἐτὴ»

Μαλλιαρός. Γιατὶ μιάζει ὁ Χατζιδάκης μὲ μωρὸ, ἔ-
ρει;

Σπανός. Γιατὶ; Δὲν ξέρω.

Μαλλιαρός. Γιατὶ κ' οἱ διδὲ δὲν εἶναι μαλλιαροί.

Σπανός. Καὶ σὺ ξέρεις τί διαφέρει ὁ Χατζιδάκης ἀπὸ
μωρὸ;

Μαλλιαρός. Δὲν ξέρω... ἴσως δὲ διαφέρει.

Σπανός. Νὰ σοῦ πῶ ἐγὼ τί διαφέρει. Τὸ μωρὸ δὲν
ἔχει δόντια, κ' ὁ Χατζιδάκης ἔχει καὶ δαγκάνει!

Μαλλιαρός. Δόντια, λέει, ἔχει; Καὶ ποῦ εἶτε τοῦ λό-
γου σου; Δὲν ξέρεις πῶς τὰ δόντια τοῦ τάβρα ὁ Πάλλης
ἔνα ἔνα;

Ἀγαπητὲ «Νουμᾶ»,

Αὐτὰ τὰ δυὸ Σονέττα τὰ εἶχα γράψῃ ὡς εἶδος πρὸς
νὰ κρούσῃ στὰ μικρὰ τραγουδάκια ποὺ φιλοξένησε.
Ἀφοῦ εἶχες τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ τὰ τυπώσῃς ὅλα, σοῦ
δίνω τώρα καὶ τὸ προανάκρουσμα, κ' ἔς εἶναι στὸ τέλος.

Ἄς σοῦ πῶ κ' ἔνα ἄλλο, τώρα ποὺ τὸ φέρνει ὁ λέ-
γος. Τὰ τραγουδάκια ἐκεῖνα τὰ εἶχα γράψῃ μὲ τὴν ἐλ-
πίδα πῶς ἴσως, ἔνα ἢ δυὸ τουλάχιστο, κριθεῖν ἀρκετὰ ὑπο-
φερτὰ γιὰ νὰ τουιστοῦν ἀπὸ κανένα μουσικό μας. Ὡς τὴν
ῶρα ἔμωρ δὲν τὸν ἔκρουσα τὸ σκοπὸ τους!

Δικός σου
Α. Ε.

1.

Τὰ μύρια ἀστέρια τοῦρανοῦ σὰν ταξιδεύουν
Μὲς στοὺς αἰθέρες, φῶς σταλαματιᾶς ραντίζουν,
Ποῦ ἀγγέλοι φτερουγίζουν καὶ τις μαζεύουν
Καὶ στίς ψυχῆς τὰ βαθιά τις θοσαυρίζουν.

Γι' αὐτὸ τὰ δυὸ σου μάτια νὰ μὲ γλυκοδοῦνε
Μὲ ἀμείλιτο ἀναγαλλισμα, χρυσὴ Σμυρνιά μου,
Ζωὴ καινούρια θεϊκὰ μὲ περεχοῦνε,
Ἀφίνοντας πλημύρα στὴν καρδιά μου.

Καὶ τότε στὰ τρεμάμενά μου χέρια πιάνω
Τὴ λύρα ποῦ ἡ Ἀγάπη τὴ μαγεύει ἀκόμα,
Καὶ λέω, ὡς ξαναθῇ ὁ σκοπὸς τῆς πρὶν πεθάνω,
Κ' ἔς γίνῃ χαμογέλιο στὸ γλυκὸ σου στόμα.

Ἄς σοῦ τὸ πῆ πῶς εἶσαι κι ἀπὸ οὐράνιο ἀστέρι
Πὸ λαμπερὴ, γιατί ἄλλο ἐσύ δὲν ἔχεις ταίρι.

2.

Μὲς στίς ζωῆς μου πρωτοφάνηκες τὸ βράδυ,
Καθὼς στοχάζουμουν τὴ νύχτα τὴν αἰώνια,
Καὶ παραμέρισε ἡ ἀχνιά καὶ τὸ σκοτάδι,
Κι ἀλυσμονήθηκαν τὰνθρωποφάγα χρόνια.

Τὰ δίχτια σουπλέχνε ἡ χρυσὴ τριγύρω Νιότη,
Τὰ δίχτια ποῦ ἀπὸ τὴν καρδιά τις κόρες πιάνουν,
Μὰ ἐσύ, ποῦ ἀνάντεψες μὲς στὴν ψυχὴ μου πρώτη
Νιότη ποῦ δὲν μποροῦν οἱ χρόνοι νὰ μαράνουν,

Τὰ πλάνα μάγια ἀψήφηδες τοῦ ψεύτη κόσμου,
Κ' ἦρθες νὰκούσης τὸ μοναχικὸ τᾶπδόνι,
Τὶ ἄλλο νὰ σοῦ ψάλλω βλέποντάς σε, φῶς μου,
Τὶ ἄλλο ποῦ ἀντιλαλοῦν κατόπι οἱ χρόνοι,

Παρὰ πῶς εἶσαι κι ἀπὸ οὐράνιο ἐσύ ἀστέρι
Πὸ λαμπερὴ, γιατί ἄλλο ἐσύ δὲν ἔχεις ταίρι;

Α. Ε.

ΓΙΑ ἘΝΑ ΒΙΒΛΙΟ

Δὲν κατάλαβα τί ἀνάγκασε τὸν κ. Κούσουλα νὰ
μαζάξῃ σὲ βιβλίον τ' ἄρθρα ποὺ δημοσίευσε στὴν Ἑ-
σπερινή. Ἔτσι σκόρπια θὰ περνοῦσαν, ὅπως καὶ πέ-
ρασαν, ὅπως ἀπαρτήρητα. Καὶ θὰ ἦταν αὐτὸ με-
γάλο κέρδος γιὰ τὸν συγγραφέα ποὺ εἶναι καὶ φιλόλο-
γος ποῦ καὶ γι' αὐτὸ τὰ λόγια του ἔπρεπε νάταν πιὸ
μετονημένα. Ἄν πιστέψουμε στὸν πρόλογο τοῦ βιβλίου
του πῶς ἄλλοι τὸν παρακινήσανε νὰ γίνῃ ἀπὸ ἀρθρο-
γράφος συγγραφέας, τότε θὰ πῇ πῶς ὁ κ. Κούσουλας
πρέπει νὰ εἶναι πολὺ ἄτυχος στοὺς φίλους του καὶ νὰ
παρακαλιέται ἄλλοτε στὸ Θεὸ νὰ τὸν γλυτώσῃ ἀπὸ
τις συμβουλὲς τῶν φίλων του. Πολλὰ πράγματα νὰ πῇ
κανένας γιὰ τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν εἶναι ἀνάγκη. Οὐτε

ἀπάντηση οὔτε κρίση χρειάζεται. Τίποτε νέο, ἐξὲν ἀπὸ
λάτι χοντράδες, ἀταίριαστες σὲ στόμα δασκάλου, δὲν
μᾶς εἶπε, κ' ὅσα εἶπε μ' ἓνα τρόπο καθαρὰ στρατιω-
τικό, σταθήκανε τόσο μπόρικα ποὺ γιὰ ὅσους ξέρουμε
νὰ διαβάζουμε ὁ κ. Κούσουλας γιὰ πολὺν καιρὸ πρέπει
νὰ βουβαθῇ ὅσο νὰ ξεχαστοῦνε τὰ γραφόμενά του.

Ὁ συγγραφέας τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ποῦ θ' ἀφήσῃ
ἐποχὴ στὴ φιλολογία μας, εἶναι καὶ ἑφεδρὸς ἀξιώμα-
τικός. Ἄς κρατήσῃ τὸν τίτλον αὐτὸ ποῦ τόσο καλὰ
ταιριάζει στὸ μπόι του καὶ στὴ φωνὴ του κ' ἔς ἀφήσῃ
τὸν τίτλον τοῦ γλωσσολόγου ποὺ τίποτα δὲ θὰ τοῦ
προσθῇ στὴ δόξα του τὴ φιλολογικὴ, ἐνθ' ἀπὸ τὸ
ἄλλο μέρος μπορεῖ καὶ νὰ τὸν βλάψῃ σὰν ἀποφασίζῃ
τόσο ἀσυλόγιστα νὰ καταπιάνεται ὑπόθεσες ποὺ χρει-
άζονται κάπως εὐγενικώτερα δάκτυλα γιὰ νὰ μὴ στρα-
παταριστοῦνε. Γλωσσολόγος δὲν γίνεται κανένας στίς
ἀπυγευματινὲς ἐφημερίδες τὴν ὥρα ποῦ βιάζονται νὰ
κλείσουν τὸ φύλλον τους. Πρῶτα ἀπ' ὅλα χρειάζονται
εἰδικὲς σπουδὲς καὶ κάποια ἰδιαίτερη προδιάθεση τοῦ
μουαλοῦ ποῦ δὲν φαίνεται νὰ τὴν ἔχῃ ὁ κ. Κούσουλας,
γιὰ τὸν ὅποιον μιὰ γνώμη γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα
δὲν τοῦ φαίνεται δυσκολώτερη ἀπὸ ἓνα στρατιωτικὸ
παραγγέλμα. Καὶ μᾶς φαίνεται πῶς ὁ κ. Κούσουλας
δὲν ἔχει διόλου καθαρὴ ἀντιλήψῃ τοῦ ζητήματος καὶ
φοβοῦμαστε πῶς τις γλωσσολογικὲς γνώσες του τις
ἀπόχτησε ὅχι στὸ Πανεπιστήμιον ἀλλὰ διαβάζοντας
ἐφημερίδες σὲ κανένα δημοσιογραφικὸ γραφεῖο.

Γιατὶ τί νὰ πῇ κανεὶς μὲ τὸν ἀνθρωπο γιὰ ποῦ
στὸ ἐξώφυλλον γράφει πῶς «ἡ λαλομένη γλῶσσα εἶναι
τέκνον τῆς ἀρχαίας καὶ κατ' ὅλην κατ' εἶδος»
καὶ ἔπειτα τὴν γλῶσσα αὐτὴ, τὴ δημοτικὴ δηλαδή,
ποῦ τὴν θελεῖ παιδί τῆς ἀρχαίας, τὴν διομαζεῖ χυ-
δαία καὶ βάρβαρη; Στέκονται τέτοιες μπουκαδὲς σὲ
στόμα φιλόλογον; Ἡ ὅταν λέγῃ «ἡ λαλομένη γλῶσσα
διετῆρσε τὰ πλεῖστα καὶ μέγιστα στοιχεῖα
ἐκ τῆς ἀρχαίας» συλλογιέται κανεὶς πῶς δὲν μπορεῖ νὰ-
ναι γιὰ πέταμα τέτοια γλῶσσα ποῦ τὰ περισσότερα καὶ
μεγαλύτερα στοιχεῖα τῆς τὰ ἔχει ἀπὸ τὴν ἀρχαία παρ-
μένα. Ὁ κ. Κούσουλας χωρὶς ἄλλο δὲν θὰ ἔχῃ σὲ τάξιν
τις ἀπόδειξες τῶν γλωσσολογικῶν του σπουδῶν, καὶ καλὰ
θὰ κάνῃ νὰ παρατήσῃ τὴ γλῶσσα καὶ νὰ βγάξῃ λό-
γους στὸ σύνδεσμον τῶν ἑφεδρῶν.

Γιατὶ ἐπὶ τέλους αὐτὴ ἡ μανία νὰ καταπιάνουν-
ται ὅλοι μὲ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα; Στὸ ζήτημα αὐτὸ
πάντα θὰ μᾶς στραβώνει ὁ ψεύτικος πατριωτισμός.
Γλῶσσα καὶ πατριωτισμός γιὰ τοὺς Ἕλληνας εἶναι
ἐνωμένα. Ὁ πατριωτισμὸς ὑποθέτει ἀρχαία γλῶσσα
γιὰ τοὺς νεώτερους Ἕλληνας, ἀλλοιῶτα δὲν γίνεται.
Τὴν πλάνην αὐτὴ τὴν γέννησαν τὰ σχολεῖα, τὴν
καλλιέργησαν οἱ δασκάλοι, τὴν τρέφει ὁ τύπος ποῦ
ἀντὶ νὰ φροντήσῃ ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια τοῦ κόσμου,
τοῦ κολλακεῖ ὅλες τις ἀδυναμίες, κυνηγᾷ τὰ γούστα
του γιὰ τὴν πεντάρα, σὰν νὰ εἶναι ἡ ταπεινότερα
βιομηχανικὴ ἐπιχείρηση.

Ἄν εἶχαμε ἐφημερίδες—γιὰ τὸ σύνολον μιλάμε—
ἂν οἱ ἐφημερίδες μας δὲν ἔβαζαν τὸν κ. Κούσουλα νὰ
γράψῃ γλωσσολογικὰ ἄρθρα, θὰ νοιώθαμε τί θὰ πῇ
ἀληθινὸς πατριωτισμὸς καὶ τί ἔχει νὰ κάνῃ ὁ πατρι-
ωτισμὸς μὲ τὴν γλῶσσα, θὰ νοιώθαμε ἀκόμα πῶς δὲν
εἶναι ντροπὴ νὰ μιλάμε τὴ γλῶσσα μας, γλῶσσα ποῦ
τὴ θάυμαζουμε καὶ τὴν μελετᾶνε οἱ ξένοι, καὶ δὲν θὰ
βρίσκονταν χτίστες νὰ βεβαιώσουνε τὸν κ. Κού-
σουλα πῶς νοιώθουνε τὴ γλῶσσα τῶν ἐφημερίδων
ἀπὸ μιὰ κουτὴ ἐπίδειξά γιὰ νὰ φανοῦνε γραμματισμέ-
νοι.

Μὲ τὴ γλῶσσα ἔγινε καὶ γίνεται ὅ,τι καὶ μὲ τὴν
ἐθνικὴ φορεσιά. Ἀλλάξαμε τὴν ἐθνικὴ φορεσιά ποῦ
εἶναι ὡμορφότερη καὶ ὑγιεινότερη γιὰ νὰ γείνομε
Εὐρωπαῖοι καὶ ὡς μᾶς πνίγουνε τὰ ψηλὰ φουκὰ καὶ